

Deltion digi-wijzer

- Digitale competenties voor de student praktisch uitgewerkt -

Digitale competenties van de student

(vrij naar DigComp 3.0 Digital Competence Framework for Citizens)

Deltion College wil studenten voorbereiden op de snel veranderende samenleving. Studenten moeten steeds digitaal vaardiger worden om zich te kunnen redden op school, in de samenleving en in hun beroep.

We onderscheiden 5 competenties die in de verschillende gebruikssituaties moeten worden beheerst.

Dit raamwerk biedt een overzicht van deze competenties, de gebruikssituaties en de vaardigheidsprofielen.

School	Samenleving	Beroep
Welke digitale competenties heb je nodig om te functioneren op school?	Welke digitale competenties heb je nodig om je thuis en in de samenleving zelfstandig te kunnen redden?	Welke digitale competenties vraagt het uitoefenen van je beroep van jou?

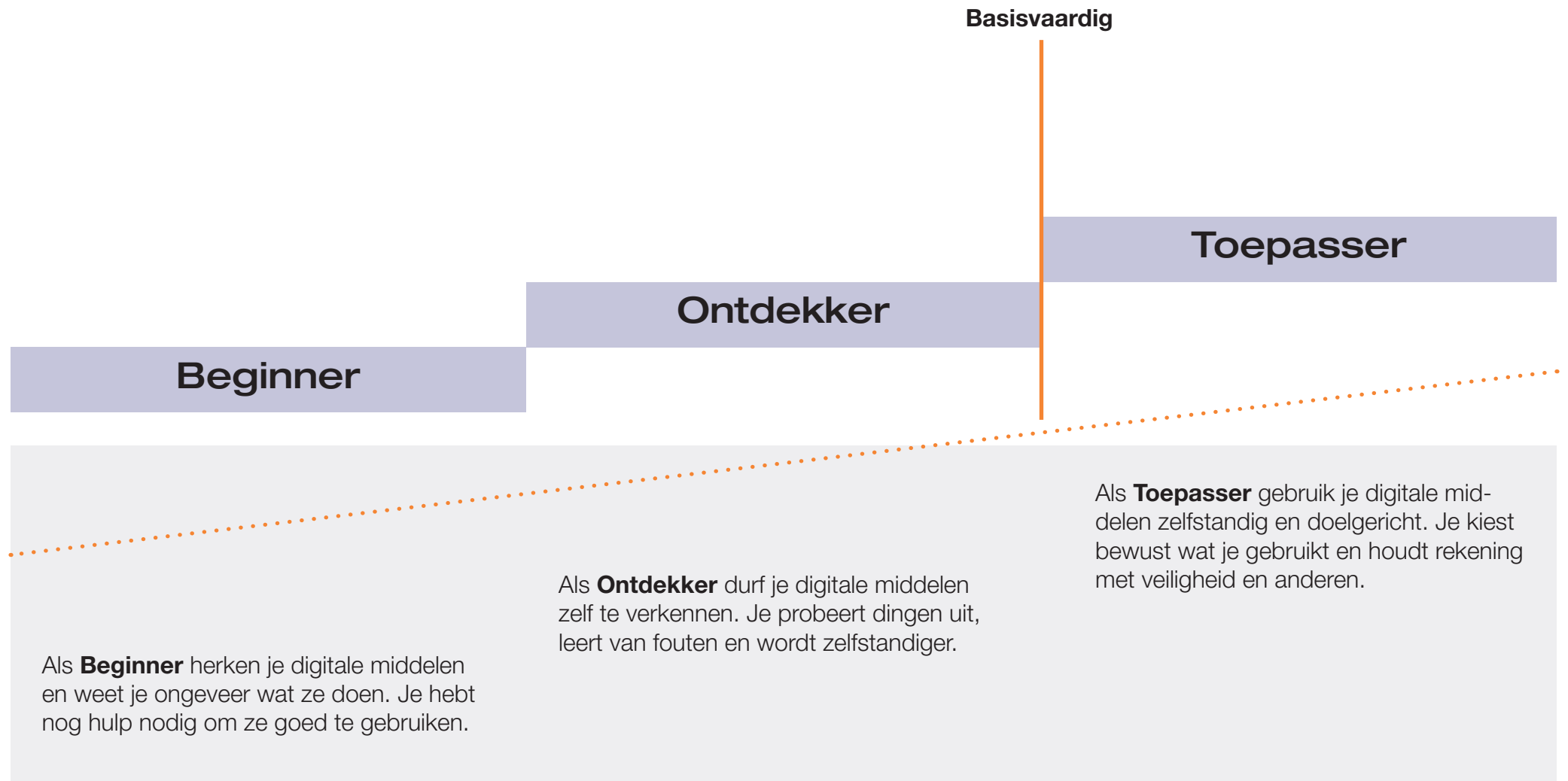
Binnen elk van de competenties onderscheiden we voor het mbo drie vaardigheidsprofielen: Beginner, Ontdekker, Toepasser.

Een student is basisvaardig wanneer hij/zij de competenties beheerst die zijn beschreven onder Ontdekker.

Voor elke student is het erop volgende profiel het streefniveau.

Digitale competenties van de student

(vrij naar DigComp 3.0 Digital Competence Framework for Citizens)

Digitale competenties van de student

(vrij naar DigComp 3.0 Digital Competence Framework for Citizens)

School

Samenleving

Beroep

1. Informatievaardigheden en mediawijsheid

2. Communiceren en samenwerken

3. Ontwikkelen van inhoud |Digitale contentcreatie

4. Veiligheid | Verantwoord gebruik

5. Digitale problemen oplossen

1. Informatievaardigheden en mediawijsheid

2. Communiceren en samenwerken

3. Ontwikkelen van inhoud |Digitale contentcreatie

4. Veiligheid | Verantwoord gebruik

5. Digitale problemen oplossen

1. Informatievaardigheden en mediawijsheid

2. Communiceren en samenwerken

3. Ontwikkelen van inhoud |Digitale contentcreatie

4. Veiligheid | Verantwoord gebruik

5. Digitale problemen oplossen

Digitale competenties van de student

(vrij naar DigComp 3.0 Digital Competence Framework for Citizens)

1. Informatievaardigheden en mediawijsheid

- 1.1 Browsen, zoeken en filteren van dat, informatie en digitale content
- 1.2 Evalueren van data, informatie en digitale content
- 1.3 Beheren van data, informatie en digitale content

2. Communiceren en samenwerken

- 2.1 Interactie met behulp van digitale technologie
- 2.2 Delen met behulp van digitale technologie
- 2.3 Actief burgerschap met behulp van digitale technologie
- 2.4 Samenwerken met behulp van digitale technologie
- 2.5 Netiquette
- 2.6 Beheren van de eigen digitale identiteit

3. Digitale contentcreatie

- 3.1 Ontwikkelen van digitale content
- 3.2 Digitale content integreren en (her)gebruiken
- 3.3 Auteursrecht en licenties
- 3.4 Computational thinking en programmeren

4. Veiligheid, welzijn en verantwoord gebruik

- 4.1 Beveiligen van apparaten
- 4.2 Beschermen van persoonlijke gegevens en privacy
- 4.3 Beschermen van gezondheid en welzijn
- 4.4 Milieu impact van digitale technologie

5. Digitale problemen oplossen

- 5.1 Technische problemen identificeren en oplossen
- 5.2 Behoeften identificeren en digitale oplossingen inzetten
- 5.3 Creatief en kritisch digitale oplossingen ontwikkelen
- 5.4 Herkennen en aanpakken van digitale competentiebehoeften

1. Informatievaardigheden en mediawijsheid

Wat houdt deze competentie in?

Digitale informatie beïnvloedt hoe mensen leren, keuzes maken, werken en deelnemen aan de samenleving. Daarom is het belangrijk dat studenten leren bewust en kritisch om te gaan met informatie, media en AI in een wereld waarin informatie voortdurend beschikbaar en veranderlijk is.

De student:

- zoekt en gebruikt digitale informatie
- beoordeelt informatie en bronnen kritisch
- beheert bestanden en data
- gaat bewust om met digitale informatie en AI
- gebruikt informatie passend bij school, samenleving en beroep

1.1 Browsen, zoeken en filteren van data, informatie en digitale content

De student zoekt gericht digitale informatie met behulp van zoekmachines, databronnen en AI-tools en leert relevante informatie selecteren.

1.2 Evalueren van data, informatie en digitale content

De student beoordeelt informatie en bronnen op betrouwbaarheid, bruikbaarheid, actualiteit en invloed van AI, reclame of desinformatie.

1.3 Beheren van data, informatie en digitale content

De student organiseert, bewaart en gebruikt digitale bestanden, informatie en data op een veilige en overzichtelijke manier.

1. Informatievaardigheden en mediawijsheid

1.1 Browsen, zoeken en filteren van data, informatie en digitale content

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je zoekt met duidelijke aanwijzingen online informatie voor een schoolopdracht. Je gebruikt een zoekmachine of een Chatbot. Je weet dat een Chatbot geen echte (originele) bron is. Bijvoorbeeld: je typt een vraag in bij Google of CoPilot en kiest een logisch antwoord.	Je zoekt gericht informatie voor een opdracht. Je gebruikt betrouwbare websites of onlinedatabases. Je weet dat sommige teksten door AI zijn gemaakt en dat je deze moet controleren. Bijvoorbeeld: je vergelijkt twee sites over een onderwerp.	Je gebruikt slimme zoektechnieken. Je beoordeelt of een bron betrouwbaar en objectief is. Je herkent wanneer een AI-tool een bron fout samenvat. Bijvoorbeeld: je merkt dat een blog reclame bevat en zoekt een neutrale bron.
Samenleving	Je zoekt online basisinformatie over zorg of overheid. Je gebruikt een zoekmachine of een Chatbot. Je weet dat sociale media niet altijd neutrale info tonen. Bijvoorbeeld: je zoekt hoe je DigiD aanvraagt of wat de openingstijden van een winkel zijn.	Je vindt informatie die je helpt bij dagelijkse keuzes, zoals over zorg of een rekening. Je weet dat sociale mediaberichten laten zien die lijken op wat je eerder hebt bekeken. Bijvoorbeeld: je zoekt online een zorgverzekering en weet dat de resultaten beïnvloed kunnen worden door reclame of eerdere keuzes.	Je beoordeelt nieuws en informatie kritisch. Je zoekt actief naar tegenstrijdige informatie. Je weet dat je door algoritmes tunnelvisie kunt creëren. Bijvoorbeeld: je leest hetzelfde nieuws bij verschillende bronnen om andere invalshoeken te ontdekken.
Beroep	Je zoekt vakinformatie met hulp van een zoekmachine of Chatbot. Bijvoorbeeld: je zoekt online de handleiding van een apparaat op instructie van een collega.	Je zoekt vakinformatie om een probleem op te lossen. Je gebruikt vakspecifieke platforms. Je weet dat AI niet altijd klopt en controleert daarom de bron. Bijvoorbeeld: je zoekt op een vakwebsites of fora hoe je een storing kunt oplossen of hoe je een bepaalde handeling moet uitvoeren.	Je zoekt doelgericht vakinformatie en vergelijkt meerdere bronnen. Je combineert informatie uit handleidingen, vakwebsites en AI-tools met je eigen praktijkkennis. Je beoordeelt of informatie volledig en betrouwbaar is. Bijvoorbeeld: je merkt dat een uitleg van een AI-tool niet helemaal past bij het apparaat waar je mee werkt en zoekt daarom extra informatie in een officiële handleiding of vak database.

1. Informatievaardigheden en mediawijsheid

1.2 Evalueren van data, informatie en digitale content

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je herkent betrouwbare bronnen voor schoolwerk. Je let op de naam van de schrijver, de datum en de website. Je weet dat een chatbot geen echte bron is. Bijvoorbeeld: je kiest een schoolwebsite in plaats van een forum.	Je beoordeelt of een bron past bij je opdracht. Je vergelijkt bronnen en kiest de beste. Je weet dat sommige teksten door AI zijn gemaakt. Bijvoorbeeld: je vergelijkt twee sites over een onderwerp en kiest degene met duidelijke uitleg en actuele info.	Je beoordeelt bronnen kritisch. Je kijkt naar de bedoeling van de schrijver, de inhoud en of de tekst betrouwbaar is. Je weet dat sommige websites misleiden om geld te verdienen of meningen te sturen. Bijvoorbeeld: je merkt dat een blog reclame bevat en kiest een neutrale bron.
Samenleving	Je controleert of online nieuws of informatie klopt. Je kijkt naar de afzender en de datum. Je weet dat sociale media niet altijd neutrale informatie geven. Bijvoorbeeld: je kijkt of een bericht van een officiële nieuwsbron komt.	Je controleert of online nieuws of berichten kloppen. Je weet dat algoritmes bepalen wat jij te zien krijgt. Bijvoorbeeld: je ziet op Instagram dat een artiest is overleden. Je zoekt het op en merkt dat het nepnieuws is.	Je beoordeelt nieuws en media kritisch. Je herkent beïnvloeding, zoals reclame of politieke meningen. Je weet dat sommige influencers betaald worden en geen neutrale mening geven. Bijvoorbeeld: je ziet een influencer die een cryptomunt aanprijst. Jij zoekt eerst onafhankelijke info voordat je erin investeert.
Beroep	Je kijkt of vakinformatie betrouwbaar is door te checken wie het schreef en wanneer. Je weet dat AI soms fouten maakt, dus je controleert het altijd extra. Bijvoorbeeld: je kijkt of een handleiding officieel is en niet door iemand zomaar is geplaatst.	Je beoordeelt of vakinformatie klopt en actueel is. Je vergelijkt bronnen en controleert inhoud. Je weet dat sommige bronnen verouderd zijn of fouten bevatten. Bijvoorbeeld: je vergelijkt twee tutorials en kiest degene met de beste uitleg én nieuwste informatie.	Je beoordeelt technische informatie kritisch. Je herkent fouten of gaten in uitleg. Je weet dat AI soms verkeerde termen gebruikt of onnauwkeurig is. Bijvoorbeeld: je herkent dat een AI-uitleg niet past bij het apparaat waarmee je werkt en corrigeert dat.

1. Informatievaardigheden en mediawijsheid

1.3 Beheren van data, informatie en digitale content

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je slaat schoolbestanden op in een map op de computer of in de cloud en kunt deze terugvinden. Je gebruikt een logische en opslaglocatie. Bijvoorbeeld: je bewaart een opdracht in een map 'School – Nederlands – Opdrachten'.	Je ordent en structureert je bestanden, zoals opdrachten, bronmateriaal en AI-output, in duidelijke mappen. Je bewaart bruikbare prompts zodat je deze opnieuw kunt gebruiken Bijvoorbeeld: je gebruikt voor elk vak eenzelfde indeling voor de mappen. Je weet of een bestand lokaal of in OneDrive is opgeslagen.	Je beheert grote hoeveelheden bestanden en gebruikt slimme zoekmethodes om hierin te filteren. Bijvoorbeeld: je vindt een bestand terug omdat je kunt zoeken op de logische bestand-snaam "20260205_NL_opdracht1".
Samenleving	Je weet dat apps bestanden op je device opslaat en kunt deze weer terugvinden wanneer iemand je helpt. Bijvoorbeeld: je opent de NS app om je online gekochte treinkaartje te laten zien.	Je probeert zelf uit waar bestanden worden opgeslagen, maar wisselt nog van aanpak. Je gebruikt soms cloud soms lokale opslag zonder vaste keuze vooraf. Bijvoorbeeld: je download een toegangskaartje op je telefoon en zoekt later even waar het staat.	Je kiest bewust waar je bestanden opslaat en stelt digitale middelen daarop in. Je denkt vooraf na over veiligheid, bereikbaarheid en offline gebruik. Bijvoorbeeld: je bewaart belangrijke documenten in een vaste map in de cloud en maakt een back-up.
Beroep	Je slaat werkbestanden en digitale content op volgens afgesproken instructies. Je houdt bronmateriaal, eigen werk en AI-output herkenbaar van elkaar. Bijvoorbeeld: je bewaart een verslag in een map die vooraf door je begeleider is aangeemaakt.	Je ordent documenten, zoals klantinformatie of projectplannen, in een bedrijfsplatform. Je weet hoe je de juiste bestandsstructuur volgt. Bijvoorbeeld: je plaatst een offerte in de juiste klantmap in SharePoint.	Je kunt digitale middelen zo instellen dat jij bepaalt waar de opslag plaatsvindt. Je kiest bewust de juiste opslaglocatie. Bijvoorbeeld: binnen een project houd je eigen documenten, bronmateriaal, AI-output en herbruikbare prompts gestructureerd en herkenbaar van elkaar gescheiden.

2. Informatievaardigheden en mediawijsheid

Wat houdt deze competentie in?

Digitale technologie maakt het mogelijk om altijd en overal met anderen samen te werken, kennis te delen en contact te onderhouden. Studenten leren hoe zij op een respectvolle, bewuste en passende manier kunnen deelnemen aan digitale omgevingen.

De student:

- communiceert met digitale middelen
- deelt informatie en bestanden digitaal
- werkt online samen met anderen
- gaat respectvol om met anderen online
- beheert de eigen digitale identiteit
- gebruikt digitale technologie passend bij school, samenleving en beroep

2.1 Interactie met behulp van digitale technologie

De student gebruikt digitale middelen om te communiceren met anderen in verschillende situaties.

2.2 Delen met behulp van digitale technologie

De student deelt informatie, bestanden en digitale content op een bewuste en passende manier.

2.3 Actief burgerschap met behulp van digitale technologie

De student gebruikt digitale technologie om actief deel te nemen aan school, werk en samenleving.

2.4 Samenwerken met behulp van digitale technologie

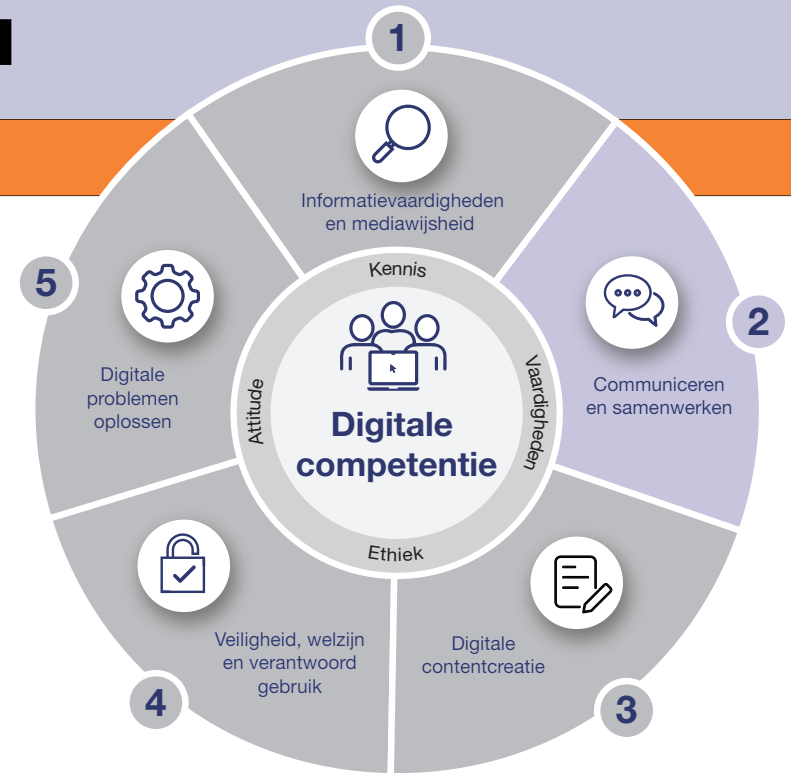
De student gebruikt digitale tools om samen te werken, taken uit te voeren en gezamenlijk kennis op te bouwen.

2.5 Netiquette

De student communiceert respectvol, bewust en verantwoordelijk in digitale omgevingen.

2.6 Beheren van digitale identiteit

De student gaat bewust om met de eigen online aanwezigheid, accounts en digitale reputatie.

2. Communiceren en samenwerken

2.1 Interactie met behulp van digitale technologie

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je gebruikt digitale middelen om met docenten of medestudenten te communiceren, bijvoorbeeld via e-mail, chat of schoolapps. Je weet dat elk platform een andere toon vraagt. Bijvoorbeeld: je stuurt een e-mail omdat de docent dit expliciet vraagt en gebruikt het voorbeeld dat je hebt gekregen.	Je gebruikt verschillende digitale middelen effectief. Je weet wanneer je welke vorm van communicatie gebruikt. Je weet dat e-mail formeler is dan een chatbericht. Bijvoorbeeld: je stuurt eerst een appje naar een klasgenoot en vraagt later alsnog iets via Canvas/Teams.	Je past je communicatie aan op de situatie en het platform. Je communiceert bewust en professioneel. Je weet dat AI (zoals spellingscontrole of chat-bots) je kan helpen om duidelijker te schrijven. Bijvoorbeeld: je gebruikt AI (bijv. schrijfhulp) om je mail duidelijker te maken en past de tekst daarna zelf aan.
Samenleving	Je communiceert met familie of vrienden via sociale media of berichtendiensten. Je weet dat je toon anders kan zijn in een groep dan in een persoonlijk bericht. Bijvoorbeeld: je stuurt een bericht in de familie-WhatsApp omdat iemand je vraagt te reageren.	Je kiest het juiste kanaal en de juiste toon bij digitale communicatie. Je weet dat berichten publiek of privé kunnen zijn. Bijvoorbeeld: je vraagt iets via sociale media en zoekt daarna alsnog informatie op de website.	Je past je communicatie aan op wie je spreekt en het doel van het gesprek. Je weet hoe je berichten formuleert zodat ze duidelijk en respectvol zijn. Bijvoorbeeld: je kiest ervoor om niet openbaar te reageren op een gevoelige kwestie, stuurt in plaats daarvan een privébericht, en formuleert je klacht respectvol met duidelijke feiten.
Beroep	Je verstuurt berichten of e-mails op je werk. Je weet dat deze communicatie professioneel moet zijn. Bijvoorbeeld: je vraagt eerst aan je collega wat je precies moet typen voordat je iets verstuurt.	Je gebruikt verschillende digitale tools om te communiceren met collega's of klanten. Je weet welke tool geschikt is voor welk soort gesprek. Bijvoorbeeld: je bespreekt een klantvraag via Teams en bevestigt het gesprek daarna per e-mail.	Je communiceert professioneel via verschillende platformen en past je toon aan op de situatie. Je weet hoe je duidelijke en foutloze berichten maakt. Bijvoorbeeld: je combineert tools (planning + chat + mail) zodat je communicatie overzichtelijk blijft.

2. Communiceren en samenwerken

2.2 Delen met behulp van digitale technologie

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je deelt schooldocumenten via e-mail of een platform zoals Canvas. Je weet nog niet altijd hoe je dit veilig of slim instelt. Bijvoorbeeld: je uploadt een bestand nadat de docent stap voor stap heeft voorgedaan hoe het moet.	Je gebruikt platforms zoals OneDrive of Canvas om documenten te delen met je groep of docent. Je weet hoe je rechten instelt, zoals 'alleen lezen' of 'bewerken'. Bijvoorbeeld: je geeft een klasgenoot alleen leesrechten op je verslag, zodat hij het kan nakijken.	Je deelt actief via cloud platforms en let op wie toegang heeft tot welk document. Je weet hoe je AI-tools kunt gebruiken om samenwerking makkelijker te maken. Bijvoorbeeld: je plaatst gevoelige documenten in een beveiligde schoolomgeving en gebruikt AI alleen binnen goedgekeurde schooltools, waarbij je voorkomt dat gegevens naar externe platforms gaan.
Samenleving	Je deelt foto's of berichten met bekenden via sociale media of een app. Je weet nog niet altijd wat anderen kunnen zien of opslaan. Bijvoorbeeld: je post iets op sociale media zonder te weten wie het kan zien.	Je past je privacy-instellingen aan bij het delen van persoonlijke content. Je weet dat sommige informatie niet voor iedereen bedoeld is. Bijvoorbeeld: je stuurt persoonlijke informatie liever in een privébericht dan in een groep.	Je denkt goed na over wat je deelt en met wie. Je weet dat gedeelde informatie je online reputatie beïnvloedt. Bijvoorbeeld: je post bewust geen privémening op een openbaar profiel.
Beroep	Je denkt goed na over wat je deelt en met wie. Je weet dat gedeelde informatie je online reputatie beïnvloedt. Bijvoorbeeld: je post bewust geen privémening op een openbaar profiel.	Je deelt werkbestanden veilig via een bedrijfsplatform. Je weet hoe je bestanden opslaat en wie er toegang heeft. Bijvoorbeeld: je uploadt een rapport naar SharePoint en geeft bewerkingrechten aan je team.	Je gebruikt verschillende tools om veilig en doelgericht te delen. Je weet welke platforms geschikt zijn voor vertrouwelijke informatie. Bijvoorbeeld: je deelt klantgegevens alleen via een beveiligde bedrijfsomgeving.

2. Communiceren en samenwerken

2.3 Actief burgerschap met behulp van digitale technologie

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je ziet nieuws of berichten op het schoolportaal en weet dat je daar netjes op moet reageren. Bijvoorbeeld: volgt een discussie in canvas.	Je denkt na over voordelen en nadelen van digitale technologie. Je luistert ook naar de mening van anderen. Bijvoorbeeld: je bespreekt of AI bij een opdracht eerlijk is voor alle studenten.	Je neemt actief deel aan schoolprojecten. Je beoordeelt kritisch hoe AI-gegenereerde content mensen kan beïnvloeden en communiceert hierover respectvol en onderbouwd. Bijvoorbeeld: je vergelijkt verschillende online berichten over een maatschappelijk onderwerp en bespreekt hoe AI-content de beeldvorming kan beïnvloeden.
Samenleving	Je deelt je mening online of reageert op berichten over maatschappelijke onderwerpen. Je bent je nog beperkt bewust van de impact van wat je online deelt en voelt je soms onzeker over wat passend is. Bijvoorbeeld: je volgt een community op whatsapp en post daar items, maar je twijfelt of het goed overkomt.	Je neemt digitaal deel aan maatschappelijke of politieke discussies. Je begrijpt dat algoritmes en AI invloed kunnen hebben op welke informatie je ziet en hoe content wordt gemaakt of verspreid. Bijvoorbeeld: je vergelijkt het gemak van een gratis app met het nadeel dat de app gegevens over jou verzamelt.	Je denkt kritisch na over de invloed van digitale technologie op de samenleving. Je houdt rekening met digitale beïnvloeding en desinformatie. Bijvoorbeeld: je bespreekt of grote technologiebedrijven te veel invloed hebben op welke informatie mensen te zien krijgen.
Beroep	Je volgt nieuws en informatie over je werkveld via digitale kanalen. Je weet dat beelden en berichten, ook als ze met AI zijn gemaakt invloed kunnen hebben op je beroep. Bijvoorbeeld: je leest een bericht over nieuwe regels in jouw sector en bespreekt met je begeleider of de informatie betrouwbaar is en wat dit voor je werk betekent.	Je deelt relevante berichten over je vakgebied met collega's of klanten. Je beoordeelt maatschappelijke trends kritisch door informatie te controleren en voor- en nadelen af te wegen. Bijvoorbeeld: je stuurt een collega een artikel over goed prompten met ChatGPT en benoemt ook de risico's.	Je denkt kritisch na over de invloed van digitale technologie op je beroep. Je weegt kansen en risico's van digitale technologie af. Je denkt na over wat eerlijk en verantwoord is en over de invloed van grote technologiebedrijven. Bijvoorbeeld: je bespreekt met collega's of AI werk mag overnemen en welke voordelen en risico's dit heeft.

2. Communiceren en samenwerken

2.4 Samenwerken met behulp van digitale technologie

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je werkt samen via e-mail, WhatsApp of een chat in Teams/Canvas. Je spreekt duidelijk af wie wat doet en wanneer het af moet zijn. Bijvoorbeeld: je maakt een groepsapp aan om afspraken te maken over een werkstuk.	Je werkt samen in één gedeeld document. Je gebruikt opmerkingen om feedback te geven zonder tekst te verwijderen. Je maakt samen een planning in een digitaal overzicht. Bijvoorbeeld: je maakt samen een planning in hetzelfde bestand.	Je werkt tegelijkertijd met anderen in één digitale projecttool. Je verdeelt taken via een digitale tool. Je gebruikt AI bewust om efficiënter samen te werken. Bijvoorbeeld: je gebruikt AI in een digitale tool om taken aan te maken, deadlines voor te stellen en verantwoordelijke personen toe te wijzen.
Samenleving	Je werkt digitaal samen met vrienden of familie, bijvoorbeeld voor een feestje of een vereniging. Je weet dat het handig is om af te stemmen via een groepsapp of online lijst. Bijvoorbeeld: je maakt samen met anderen een online lijstje wie wat meeneemt naar een buurtfeest.	Je plant of voert taken uit via gedeelde apps. Je weet hoe je taken deelt en opvolgt. Bijvoorbeeld: je gebruikt een gedeelde agenda om te zien wanneer vrijwilligersdiensten zijn ingepland en voegt een taak toe.	Je werkt mee aan digitale projecten voor de samenleving, zoals burgerinitiatieven. Je weet hoe je de samenwerking overzichtelijk en eerlijk houdt. Bijvoorbeeld: je beheert gedeelde digitale tools voor een buurtproject over duurzaamheid.
Beroep	Je overlegt digitaal met collega's via e-mail, chat of video. Je weet dat je duidelijk moet zijn in wat je zegt of vraagt. Bijvoorbeeld: je stuurt via de chat een bericht naar een collega om te vragen waar je een document kunt vinden.	Je werkt samen met collega's in gedeelde digitale bestanden of plannings. Je houdt veranderingen bij en verwerkt feedback. Bijvoorbeeld: je bewerkt samen met collega's een gedeeld document en ziet wie welke aanpassing heeft gedaan.	Je gebruikt digitale projecttools om met collega's samen te werken. Je weet hoe je AI kunt inzetten om voorstellen of plannings te verbeteren. Bijvoorbeeld: je gebruikt een projecttool om taken te verdelen en laat AI een voorstel doen voor een realistische planning, die je controleert en aanpast.

2. Communiceren en samenwerken

2.5 Netiquette

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je weet dat je in schoolcommunicatie beleefd en leesbaar schrijft. Je gebruikt geen scheldwoorden, geen spam en geen overmatig gebruik van hoofdletters. Bijvoorbeeld: je begint een mail met “Beste ...” en je sluit af met “Met vriendelijke groet, ...”.	Je stemt je toon en vorm af op de ontvanger en het kanaal (mail aan docent of bericht in klasgroep). Bijvoorbeeld: je zet een duidelijke onderwerpregel in je mail naar je LOB-er “Vraag over huiswerk wiskunde” en formuleert je vraag kort en bondig.	Je communiceert bewust en houdt rekening met hoe je boodschap overkomt. Je weet dat AI kan helpen bij formuleren, maar dat jij verantwoordelijk blijft voor de toon. Bijvoorbeeld: je gebruikt een AI-hulp om je mail korter en beleefder te maken.
Samenleving	Je weet dat je online en in apps respectvol reageert en geen ruzie zoekt. Je weet dat je beter geen boze reacties stuurt als je het niet eens bent. Bijvoorbeeld: je zegt “Bedankt voor de informatie” als iemand je iets stuurt via sociale media.	Je reageert met respect, ook als je het oneens bent. Je weet dat anderen je berichten kunnen lezen en delen. Bijvoorbeeld: je reageert vriendelijk op een politiek bericht, ook als je een andere mening hebt.	Je past je aan aan de online omgeving waarin je communiceert en voorkomt misinformatie. Je weet hoe je constructief in gesprek blijft in moeilijke discussies. Bijvoorbeeld: je herschrijft een emotionele post naar een rustige, verbindende boodschap en checkt feiten vóór je deelt.
Beroep	Je weet dat je in stage/werk-berichten professioneel en duidelijk communiceert. Je gebruikt geen straattaal en houdt je aan basisafspraken (aanhef, naam, beleefde afsluiting). Bijvoorbeeld: je stuurt een korte, nette update naar je begeleider: wat je gedaan hebt en wat je nog gaat doen.	Je past je communicatie aan op klanten of collega's. Je houdt rekening met rollen (klant, collega, leidinggevende) en vertrouwelijkheid. Bijvoorbeeld: je deelt patiëntgegevens alleen via het beveiligde systeem en niet via WhatsApp of een algemene chat.	Je houdt rekening met culturele verschillen of gevoeligheden op je stage/werk. Je weet hoe je duidelijk en respectvol blijft, ook bij kritiek. Bijvoorbeeld: je reageert constructief op een mail waarin je collega je verbetertips geeft

2. Communiceren en samenwerken

2.6 Beheren van digitale identiteit

Context	Beginner	Ontdekker	Toepassser
School	Je weet dat wat je online plaatst invloed heeft op hoe anderen je zien. Je volgt aanwijzingen van school over profiel foto, gebruikersnaam en privacy. Bijvoorbeeld: je gebruikt een AI-tool voor een schoolopdracht en deelt daarin geen persoonlijke gegevens van jezelf of klasgenoten.	Je bent je bewust van wat je deelt in digitale tools, inclusief AI-toepassingen, en houdt rekening met privacy en schoolafspraken. Bijvoorbeeld: je gebruikt een AI-chat voor een schoolopdracht, maar voert geen persoonlijke gegevens van jezelf, klasgenoten of docenten in en controleert wat je precies deelt.	Je kiest bewust hoe je jezelf digitaal presenteert. Je weegt reputatie, privacy en schoolcontext mee in je online keuzes. Bijvoorbeeld: je deelt bewust delen van je digitale portfolio op een veilige manier met de juiste docent.
Samenleving	Je weet dat wat je op internet deelt daar nog heel lang zichtbaar kan blijven. Je let daarom op je privacy en plaatst geen persoonlijke informatie openbaar. Bijvoorbeeld: je weet dat wat je op internet deelt daar nog heel lang zichtbaar kan blijven. Niet een foto van je ID kaart te posten op TikTok, terwijl dat wel de challenge was.	Je beheert je profielen en privacy-instellingen en denkt na over welke digitale sporen je achterlaat. Je begrijpt dat platforms en AI-systemen gegevens kunnen combineren om profielen van gebruikers te maken. Bijvoorbeeld: je plaatst je vakantiefoto's niet op LinkedIn, wel op Polarsteps.	Je beheert strategisch je online identiteit in verschillende maatschappelijke contexten. Je weegt reputatie, privacy, algoritmes en lange termijn impact mee in je keuzes en ondersteunt anderen hierin. Bijvoorbeeld: je vraagt een platform om verouderde of ongewenste persoonsgegevens van je overleden dierbare te verwijderen.
Beroep	Je weet dat je onlinegedrag invloed heeft op hoe collega's, klanten of werkgevers je zien. Bijvoorbeeld: je plaatst geen negatieve opmerkingen over je stage/werkbedrijf op sociale media.	Je beheert zelfstandig je professionele online profielen en scheidt bewust privé en werkcommunicatie. Bijvoorbeeld: je onderhoudt een professioneel LinkedIn profiel met relevante opleidingen en ervaringen.	Je weegt reputatierisico's, vertrouwelijkheid en organisatiebelangen mee in je digitale keuzes en spreekt anderen hierop aan. Bijvoorbeeld: je bespreekt met collega's welke persoonsgegevens wel en niet in een AI-systeem mogen worden ingevoerd en welke gevolgen geautomatiseerde profilering kan hebben.

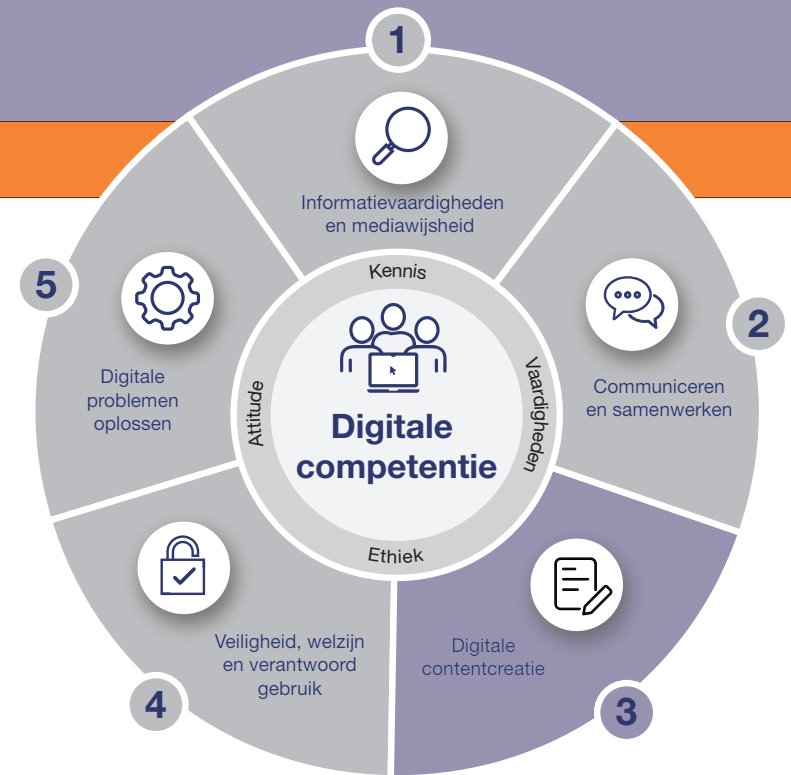
3. Digitale contentcreatie

Wat houdt deze competentie in?

In een digitale samenleving zijn mensen niet alleen gebruikers van technologie, maar ook makers van digitale inhoud. Studenten leren hoe zij ideeën, informatie en oplossingen digitaal kunnen vormgeven en creatief kunnen inzetten in verschillende situaties.

De student:

- maakt en bewerkt digitale content
- combineert verschillende vormen van digitale inhoud
- gebruikt media, tools en AI bewust
- houdt rekening met auteursrecht en licenties
- gebruikt computational thinking en programmeren
- ontwikkelt digitale inhoud passend bij school, samenleving en beroep

3.1 Ontwikkelen van digitale content

De student maakt digitale content zoals teksten, afbeeldingen, presentaties, video's of andere digitale producten.

3.2 Digitale content integreren en (her)gebruiken

De student past bestaande digitale content aan, combineert informatie en verbetert digitale producten.

3.3 Auteursrecht en licenties

De student gebruikt digitale content op een legale en verantwoorde manier en houdt rekening met auteursrecht en bronvermelding.

3.4 Computational thinking en programmeren

De student gebruikt logisch en stapsgewijs denken om digitale problemen op te lossen en eenvoudige digitale toepassingen te ontwikkelen

3. Digitale contentcreatie

3.1 Ontwikkelen van digitale content

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je maakt eenvoudige digitale content met de basisfuncties van Word, Excel en PowerPoint. Je weet hoe je tekst invoert en een document opslaat. Bijvoorbeeld: je maakt een verslag in Word met een titel en een afbeelding.	Je maakt digitale content met tekst, beeld of geluid. Je weet hoe je bestaande inhoud bewerkt en combineert. Bijvoorbeeld: je maakt een PowerPointpresentatie met door AI gegenereerde afbeeldingen.	Je gebruikt verschillende digitale tools om creatief en duidelijk werk te maken. Je weet hoe je AI of apps inzet voor het verbeteren of opbouwen van content. Bijvoorbeeld: je gebruikt Canva om een poster te laten maken en past die aan voor je eigen opdracht.
Samenleving	Je gebruikt digitale middelen als losse tools en denkt nog weinig na over doel, publiek of effect. Bijvoorbeeld: je maakt op verzoek van de bank een foto van je ID in de bank app, je vraagt hulp om dit veilig en correct te doen.	Je maakt en deelt eigen content, zoals foto's, filmpjes of tekst. Je weet dat anderen dit kunnen zien en opslaan. Bijvoorbeeld: je maakt een post over je vrijwilligerswerk en zet die op Instagram met een passende tekst.	Je maakt content voor een groter publiek, met aandacht voor stijl en boodschap. Je kiest tools die helpen om je boodschap zichtbaar en aantrekkelijk te maken. Bijvoorbeeld: je maakt een korte video in CapCut om aandacht te vragen voor een buurtactiviteit en past ondertiteling toe voor bereik.
Beroep	Je maakt eenvoudige werkdocumenten. Je weet hoe je tekst netjes opmaakt en opslaat. Bijvoorbeeld: je typt een werkinstructie in Word en voegt een foto of afbeelding toe.	Je maakt uitgebreide en aantrekkelijke digitale werkbestanden zoals rapporten of presentaties. Bijvoorbeeld: je maakt een presentatie met een grafieken, tabellen en visuals over klanttevredenheid.	Je ontwikkelt inhoud op maat voor collega's of klanten. Je weet hoe je AI of ontwerpsoftware inzet voor betere kwaliteit. Bijvoorbeeld: je maakt een instructievideo die je met AI hebt ondertiteld voor duidelijke uitleg van een taak.

3. Digitale contentcreatie

3.2 Digitale content integreren en (her)gebruiken

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je gebruikt digitale informatie of content van anderen in je eigen werk, zoals tekst, afbeeldingen of AI-output. Je weet dat je duidelijk moet maken wat je niet zelf hebt gemaakt. Bijvoorbeeld: je plakt een plaatje in je verslag en zet erbij waar je het gevonden hebt.	Je past teksten of afbeeldingen aan voor je eigen opdracht. Je weet dat je de bron moet vermelden als je iets gebruikt. Bijvoorbeeld: je verwerkt informatie uit meerdere websites tot een eigen samenvatting en noemt de websites waar je het vond.	Je combineert en bewerkt bestaande content, bronnen en AI-output tot een nieuw samenhangend geheel. Je controleert en verbetert AI-output en bent transparant over hoe AI is gebruikt. Bijvoorbeeld: je verwerkt informatie, grafieken en AI-output tot één duidelijke infographic in je eigen stijl.
Samenleving	Je deelt of gebruikt plaatjes of video's die je online hebt gevonden. Je weet nog niet altijd of dat mag. Bijvoorbeeld: je stuurt een grappige meme door in een appgroep, zonder te weten waar die vandaan komt.	Je denkt na over wat je deelt of opnieuw gebruikt van anderen. Je weet dat je iemands werk moet respecteren. Bijvoorbeeld: je deelt een filmpje op sociale media met bronvermelding erbij.	Je maakt nieuwe digitale content door bestaande inhoud creatief te combineren of aan te passen. Bijvoorbeeld: je maakt een video waarin je eigen beelden combineert met bestaand materiaal en AI-gegenereerde onderdelen en vermeldt dit bij de publicatie.
Beroep	Je gebruikt tekst of beeld uit bestaande documenten. Je weet dat je dat moet melden als het niet van jou is. Bijvoorbeeld: je gebruikt een fragment uit een handleiding en noteert, op aanwijzing van je stagebegeleider, de juiste bronvermelding.	Je hergebruikt onderdelen van documenten of presentaties van collega's. Je weet hoe je toestemming vraagt of de bron noemt. Bijvoorbeeld: je maakt een presentatie op basis van een bestaand rapport en gebruikt AI om een eerste samenvatting te maken, die je daarna controleert en aanpast.	Je past bestaand materiaal aan voor een nieuwe situatie of klant en stemt inhoud en vorm af op de doelgroep. Bijvoorbeeld: je combineert bestaande rapporten, eigen analyse en aangepaste AI-output tot een nieuw klantvoorstel en maakt duidelijk waarvoor AI is gebruikt.

3. Digitale contentcreatie

3.3 Auteursrecht en licenties

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je gebruikt teksten of afbeeldingen van anderen voor een opdracht. Je weet dat je moet zeggen van wie het is. Bijvoorbeeld: je zet onder een foto in je verslag: "Bron: www.schoolvoorbeeld.nl".	Je controleert of je tekst, afbeelding of AI-content mag gebruiken voor je opdracht. Je begrijpt dat sommige materialen beschermd zijn en dat je soms toestemming nodig hebt. Bijvoorbeeld: je gebruikt een afbeelding met Creative Commons-licentie en noemt de maker erbij.	Je let op rechten als je content zoekt, aanpast of deelt. Je weet dat ook AI-gegenereerde content soms onder regels valt. Bijvoorbeeld: je gebruikt een AI-afbeelding en controleert of je die voor schooldoeleinden mag gebruiken.
Samenleving	Je deelt foto's of video's op sociale media. Je weet dat je niet zomaar materiaal van anderen mag posten zonder toestemming of rekening te houden met auteursrechten. Bijvoorbeeld: je deelt geen foto van iemand anders zonder toestemming.	Je houdt rekening met auteursrechten als je iets deelt of aanpast. Je weet dat je bronvermelding moet doen en soms toestemming nodig hebt. Bijvoorbeeld: je deelt een artikel via Teams en vermeldt wie het geschreven heeft.	Je controleert rechten vóór je content publiceert of deelt. Je begrijpt het verschil tussen rechtenvrije, betaalde en beschermde content. Bijvoorbeeld: je maakt een flyer voor een buurtactie met rechtenvrije afbeeldingen van een betrouwbare site.
Beroep	Je gebruikt informatie of afbeeldingen op het werk. Je weet dat je bronvermelding moet doen als het niet van jezelf is. Bijvoorbeeld: je vraagt collega's of een interne handleiding gebruikt mag worden in een presentatie en past de aanwijzingen over rechten toe.	Je checkt of je iets mag gebruiken in een rapport, presentatie of e-mail. Je weet hoe je met open licenties werkt. Bijvoorbeeld: je gebruikt een icoon met een Creative Commons-licentie in je werkverslag.	Je beoordeelt zelfstandig of digitale content juridisch en ethisch verantwoord gebruikt mag worden in een professionele context en past auteursrecht en licentievoorwaarden correct toe. Bijvoorbeeld: je bespreekt met je team of het gebruik van AI-beeldmateriaal voor een folder passend is.

3. Digitale contentcreatie

3.4 Computational thinking en programmeren

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je volgt eenvoudige stappen om een digitale taak uit te voeren. Je weet dat een computer alleen werkt met duidelijke instructies en regels. Bijvoorbeeld: je geeft opdrachten aan een OZO-bot door pijlen in de juiste volgorde te leggen, zodat de robot een route volgt.	Je gebruikt digitale middelen om een taak stap voor stap te organiseren. Je begrijpt dat digitale systemen werken met regels en volgorde. Bijvoorbeeld: Je maakt in Outlook een eenvoudige regel. Als een e-mail het woord "Deltion" bevat, wordt deze automatisch in de map school geplaatst. Outlook volgt zo een duidelijke als-dan regel die jij hebt ingesteld.	Je zet een probleem om in logische stappen en bouwt daarmee een digitale oplossing. Je gebruikt daarvoor waar passend AI en test en verbetert de werking. Bijvoorbeeld: je bouwt een eenvoudige workflow of AI-agent die volgens afgesproken stappen informatie verwerkt en controleert of deze correct werkt.
Samenleving	Je begrijpt dat digitale systemen werken op basis van regels en keuzes. Bijvoorbeeld: je merkt dat je robotstofzuiger vastloopt door obstakels en past de omgeving aan zodat hij zijn geprogrammeerde route beter kan volgen.	Je gebruikt eenvoudige automatiseringen in apps of platforms. Je begrijpt hoe keuzes invloed hebben op digitale uitkomsten. Bijvoorbeeld: je stelt slimme lampen zo in dat ze automatisch aangaan op een bepaald tijdstip of reageren op beweging.	Je gebruikt logica en automatisering om digitale processen efficiënter te maken. Je begrijpt hoe algoritmes invloed hebben op wat je online ziet. Bijvoorbeeld: je gebruikt een tool zoals IFTTT (If This Then That) om automatisch opdrachten tussen platforms te koppelen.
Beroep	Je volgt vaste stappen om gegevens uit een apparaat of systeem te halen, vaak met hulp of een werkinstructie. Je begrijpt dat het systeem werkt volgens een vaste volgorde. Bijvoorbeeld: je leest meetgegevens uit een scanner of machine en volgt stap voor stap de instructie om de juiste waarden op te slaan.	Je verdeelt een taak in stappen en gebruikt digitale functies om gegevens automatisch te verwerken. Je herkent fouten en past instellingen of stappen aan. Bijvoorbeeld: je leest data uit een apparaat in een monitoringsysteem en stelt regels in die automatisch een melding geven bij afwijkingen, en past deze aan als de melding niet klopt.	Je analyseert een werkproces, vertaalt dit naar logische stappen en automatiseert (delen van) het proces. Je test en optimaliseert de oplossing. Bijvoorbeeld: je bouwt een workflow of AI-agent die een terugkerende werktak ondersteunt, stelt regels en controles in en verbetert deze op basis van de resultaten.

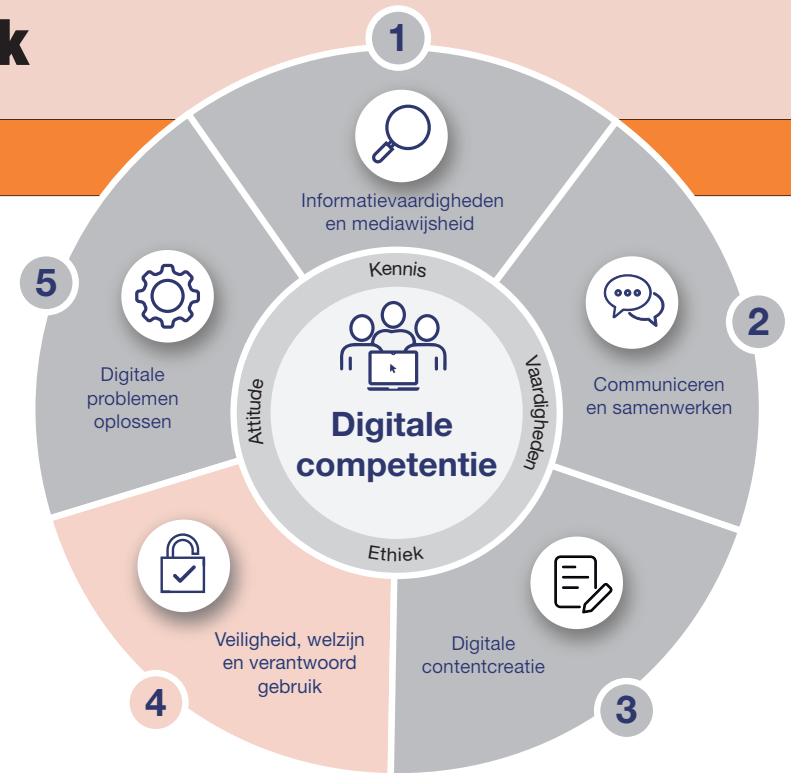
4. Veiligheid, welzijn en verantwoord gebruik

Wat houdt deze competentie in?

Digitale technologie heeft invloed op veiligheid, privacy, welzijn en de manier waarop mensen met elkaar en hun omgeving omgaan. Studenten leren verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen handelen en bewust omgaan met de kansen en risico's van digitale technologie.

De student:

- beveiligt apparaten en accounts
- beschermt persoonlijke gegevens en privacy
- gaat bewust om met gezondheid en welzijn online
- herkent risico's van digitale technologie en AI
- gaat verantwoord om met digitale middelen
- houdt rekening met duurzaamheid en milieu

4.1 Beveiligen van apparaten

De student beschermt apparaten, accounts en digitale systemen tegen misbruik en digitale dreigingen.

4.2 Beschermen van persoonlijke gegevens en privacy

De student gaat zorgvuldig om met persoonlijke gegevens en begrijpt het belang van privacy en databescherming.

4.3 Beschermen van gezondheid en welzijn

De student gebruikt digitale technologie op een manier die gezond, veilig en in balans is.

4.4 Milieu impact van digitale technologie

De student houdt rekening met de invloed van digitale technologie op milieu, energieverbruik en duurzaamheid.

4. Veiligheid, welzijn en verantwoord gebruik

4.1 Beveiligen van apparaten

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je zorgt dat je laptop of tablet aanstaat met een wachtwoord of pincode. Je weet dat je apparaat moet vergrendelen als je het niet gebruikt. Bijvoorbeeld: je sluit je laptop af of klikt op 'vergrendelen' als je even wegloopt.	Je zorgt dat je apparaten up-to-date zijn en beschermd tegen virussen. Je weet hoe je updates uitvoert en een antivirusprogramma gebruikt. Bijvoorbeeld: je voert een update uit op je schoollaptop en controleert of je antivirus actief is.	Je stelt instellingen in voor extra veiligheid, zoals een wachtwoordmanager of twee-staps-verificatie. Bijvoorbeeld: je schakelt twee-staps-verificatie in voor je schoolmail, zodat alleen jij kunt inloggen en controleert je beveiligingsinstellingen en past waar nodig aan.
Samenleving	Je gebruikt een pincode of vingerafdruk om je telefoon te openen. Je weet dat dit voorkomt dat iemand zomaar je telefoon gebruikt. Bijvoorbeeld: je gebruikt gezichtsherkenning of een code om je mobiel te ontgrendelen.	Je zorgt dat apps, besturingssysteem en wifi veilig zijn. Je weet dat openbare netwerken risico's hebben. Bijvoorbeeld: je gebruikt je eigen mobiele netwerk in plaats van openbare wifi op een station.	Je gebruikt beveiligingsinstellingen bewust en controleert rechten van apps. Je weet dat sommige apps toegang vragen die ze niet nodig hebben. Bijvoorbeeld: je blokkeert de microfoon voor een spelletje dat je niet vertrouwt.
Beroep	Je vergrendelt je werkcomputer en gebruikt een sterk wachtwoord. Je weet dat je die niet mag delen. Bijvoorbeeld: je gebruikt een wachtzin die je makkelijk onthoudt maar moeilijk te raden is.	Je werkt veilig volgens de regels van je bedrijf. Je weet hoe je updates uitvoert en met gevoelige gegevens omgaat. Bijvoorbeeld: je voert direct een update uit als je een melding krijgt van je IT-afdeling.	Je stelt apparaten in op veilig gebruik, ook op afstand. Je kent de risico's van phishing-mail en malware-software. Bijvoorbeeld: je klikt niet zomaar op een link of code waarvan je de afzender niet vertrouwt.

4. Veiligheid | Welzijn | Verantwoord gebruik

4.2 Beschermen van persoonlijke gegevens en privacy

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je weet wat persoonsgegevens zijn (bv. naam, foto, e-mail, studentnummer) en je deelt ze alleen als het nodig is voor school. Bijvoorbeeld: je zet geen adres/telefoonnummer in een openbaar bericht en gebruikt alleen je schoolaccount voor opdrachten.	Je controleert welke gegevens je deelt met apps of websites. Je weet dat sommige apps toegang vragen tot je camera of contacten. Bijvoorbeeld: je blokkeert de toegang tot je locatie voor een educatieve app als dat niet nodig is.	Je kiest bewust welke informatie je deelt en met wie. Je weet hoe je cookies instelt en hoe AI-systemen jouw gegevens kunnen gebruiken. Bijvoorbeeld: je weigert advertentie-cookies en controleert of AI-tools je teksten opslaan.
Samenleving	Je denkt na voordat je je gegevens deelt op websites of sociale media. Je weet dat niet iedereen alles hoeft te weten. Bijvoorbeeld: je stelt je Instagram-profiel privé in zodat alleen vrienden je foto's zien.	Je bent je bewust van cookies en tracking en past je privacy-instellingen aan op sociale media en apps. Je weet hoe je bepaalt wie jouw info kan zien. Bijvoorbeeld: je past instellingen aan zodat apps minder gegevens van jouw verzamelen.	Je verwijdert oude accounts en of apps zodat er minder gegevens van jou online staan en je begrijpt dat online gedrag invloed kan hebben op advertenties/aanbevelingen. Bijvoorbeeld: je zorgt voor een anoniem profiel in een online game.
Beroep	Je deelt geen privégegevens van klanten of collega's. Je weet dat dit vertrouwelijk moet blijven. Bijvoorbeeld: je noemt geen klantgegevens in digitale openbare gesprekken.	Je slaat klant- of werkgegevens veilig op en deelt ze alleen met de juiste mensen. Je weet hoe je een document afschermt. Begrijpt waarom dit nodig is om privacy te beschermen. Bijvoorbeeld: je zet een wachtwoord op een pdf met persoonlijke informatie.	Je past privacyregels (AVG) bewust toe bij het verwerken en delen van gegevens. Je weet hoe je AI-tools gebruikt zonder dat ze privacy schenden. Bijvoorbeeld: je gebruikt een AI-teksttool zonder klantgegevens in te voeren.

4. Veiligheid | Welzijn | Verantwoord gebruik

4.3 Beschermen van gezondheid en welzijn

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je zit rechtop, kijkt niet te lang naar je scherm en neemt pauzes. Je weet dat te veel schermtijd niet goed is voor je ogen en houding. Bijvoorbeeld: je zet je scherm op ooghoogte en staat even op na 30 minuten werken.	Je herkent dat digitaal gedrag invloed heeft op welzijn en past je gedrag aan. Je weet dat situaties zoals cyberpesten schadelijk kunnen zijn. Bijvoorbeeld: je ziet dat een klasgenoot online wordt buitengesloten in een klassen whatsapp groep en spreekt iemand hierop aan of meldt dit bij een docent.	Je maakt bewuste keuzes om digitaal gezond te leren en bewaakt de balans tussen digitale ondersteuning en eigen denk- en leerwerk. Je helpt ook anderen om daar bewust mee om te gaan. Bijvoorbeeld: je kiest per opdracht wanneer AI je kan ondersteunen en wanneer je juist zelf oefent om een vaardigheid te ontwikkelen.
Samenleving	Je merkt wanneer je moe wordt van je telefoon of tablet. Je weet dat het goed is om soms offline te zijn. Bijvoorbeeld: je legt je telefoon weg voor het slapengaan.	Je denkt na over hoe sociale media, algoritmen en AI je stemming en gedrag kunnen beïnvloeden. Je herkent wanneer digitaal gebruik veel van je aandacht vraagt of wanneer je sterk op een chatbot gaat vertrouwen. Bijvoorbeeld: je merkt dat je steeds vaker een chatbot om persoonlijk advies vraagt en bespreekt belangrijke zaken daarom ook met iemand die je vertrouwt.	Je herkent digitale overbelasting en weet hoe je daar bewust mee omgaat. Je weet dat algoritmes en AI bepalen welke berichten je ziet en dat dit je stemming kan beïnvloeden. Bijvoorbeeld: je zet meldingen uit om meer rust en focus te hebben.
Beroep	Je let op je houding en werkritme als je met digitale middelen werkt. Je weet dat lang zitten of lang naar een scherm kijken niet gezond is. Bijvoorbeeld: je staat af en toe op van je werkplek en loopt even rond.	Je probeert manieren te vinden om gezond en geconcentreerd te werken met digitale middelen. Je ontdekt hoe je afleiding en meldingen kunt beperken. Bijvoorbeeld: je kiest bewust momenten waarop je digitale berichten bekijkt in plaats van steeds tussendoor.	Je gebruikt digitale hulpmiddelen en AI zo dat ze je werk ondersteunen zonder dat je eigen vakkennis, denkvaardigheden of welzijn onnodig afhankelijk worden van technologie. Je weet waar je ondersteuning kunt krijgen. Bijvoorbeeld: je gebruikt AI voor routinetaken, maar zorgt dat je belangrijke vakhandelingen en afwegingen ook zelf kunt uitvoeren.

4. Veiligheid | Welzijn | Verantwoord gebruik

4.4 Milieu impact van digitale technologie

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je gebruikt digitale apparaten volgens afspraken om onnodig energiegebruik te voorkomen. Je weet dat digitale diensten, waaronder AI, energie en grondstoffen gebruiken. Bijvoorbeeld: je zet met hulp je laptop op energiebesparing omdat je dan langer met je accu kan doen.	Je kiest bewust welke digitale middelen je gebruikt en let op het energie- en materiaalgebruik. Bijvoorbeeld: je kiest geen zware AI-tool voor een eenvoudige taak. Je weet dat datacenters die hiervoor nodig zijn veel energie gebruiken.	Je denkt na over de gevolgen van digitale technologie voor mens, milieu en samenleving en bespreekt hoe het duurzamer kan. Bijvoorbeeld: je onderzoekt met je klas hoe het gebruik van AI duurzamer kan en doet voorstellen.
Samenleving	Je weet dat oude apparaten afval kunnen worden en je weet wat recycling. Bijvoorbeeld: je brengt je telefoon naar een (refurbish) inleverpunt.	Je maakt bewuste keuzes bij het kopen en gebruiken van digitale apparaten. Je weet dat productie en gebruik grondstoffen en energie kosten. Bijvoorbeeld: je kiest voor repareren of een tweedehands apparaat.	Je denkt kritisch na over de invloed van digitale technologie op de wereld en over wat jij kunt veranderen. Bijvoorbeeld: je onderzoekt de gevolgen van steeds nieuwe smartphones en kiest hoe je zelf kunt bijdragen aan minder elektronisch afval.
Beroep	Je weet dat apparaten in de stand-by stand ook energie verbruiken. Bijvoorbeeld: Je schakelt apparaten in overleg uit wanneer je ze niet meer gebruikt.	Je weegt de milieubelasting van je digitale werk af en kiest passende werkwijzen. Bijvoorbeeld: je grote bestanden bewaar je op een harde schijf, omdat de cloudopslag milieubelastender is.	Je denkt mee over keuzes die de milieu-impact van digitale technologie op je werk verkleinen. Bijvoorbeeld: je bespreekt met collega's hoe apparaten langer gebruikt kunnen worden en doet een voorstel voor een duurzamere werkwijze.

5. Probleemidentificatie en -oplossing

Wat houdt deze competentie in?

Digitale technologie verandert voortdurend. Daarom is het belangrijk dat studenten leren flexibel om te gaan met nieuwe situaties, digitale uitdagingen en technologische ontwikkelingen, zowel op school als in hun toekomstige beroep.

De student:

- lost eenvoudige technische problemen op
- kiest passende digitale hulpmiddelen
- gebruikt digitale technologie creatief
- onderzoekt nieuwe digitale mogelijkheden
- ontwikkelt de eigen digitale vaardigheden
- gebruikt digitale oplossingen passend bij school, samenleving en beroep

5.1 Technische problemen identificeren en oplossen

De student herkent en verhelpt eenvoudige technische problemen met digitale apparaten en toepassingen.

5.2 Behoeften identificeren en digitale oplossingen inzetten

De student kiest passende digitale hulpmiddelen en technologieën voor verschillende situaties en doelen.

5.3 Creatief en kritisch digitale oplossingen ontwikkelen

De student gebruikt digitale technologie op een creatieve manier om ideeën uit te werken en oplossingen te bedenken.

5.4 Herkennen en aanpakken van digitale competentiebehoeften

De student reflecteert op de eigen digitale vaardigheden en ontwikkelt deze verder.

5. Probleemidentificatie en -oplossing

5.1 Technische problemen identificeren en oplossen

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je gebruikt digitale tools en volgt instructies van de docent om een eenvoudig digitaal probleem op te lossen. Bijvoorbeeld: je controleert met hulp je inloggegevens om verbinding met internet te kunnen maken.	Je zoekt naar een oplossing wanneer een opdracht niet werkt. Je probeert verschillende manieren om het probleem op te lossen. Bijvoorbeeld: je zoekt op internet of YouTube hoe je een document naar pdf kunt converteren.	Je analyseert technische problemen en kiest bewust hulpmiddelen om een oplossing te vinden. Bijvoorbeeld: je gebruikt een AI-tool of een online handleiding om een foutmelding in Excel te begrijpen en past de juiste instellingen aan om het probleem op te lossen.
Samenleving	Je probeert eenvoudige digitale problemen zelf op te lossen. Je weet dat je hulp kunt vragen aan iemand in je omgeving. Bijvoorbeeld: je vraagt iemand hoe je een app op je televisie opnieuw installeert als die niet werkt.	Je zoekt zelfstandig online naar oplossingen voor digitale problemen. Je weet dat veel vragen al eerder zijn gesteld en beantwoord. Bijvoorbeeld: je zoekt op een online forum waarom de DigiD-app geen verbinding maakt en volgt een stappenplan om het op te lossen.	Je vergelijkt verschillende oplossingen en kiest bewust de meest passende oplossing. Je weet hoe je fouten herkent in apps, instellingen of je verbinding. Bijvoorbeeld: je merkt dat je internet traag is en herstart je modem of schakelt van wifi naar mobiel netwerk.
Beroep	Je herkent dat er een technisch probleem is en meldt dit bij je leidinggevende of de helpdesk. Je beschrijft duidelijk wat er gebeurt (wat je ziet, wanneer het gebeurt en welke melding je krijgt). Bijvoorbeeld: je meldt dat een apparaat of programma niet werkt en beschrijft wat je al hebt geprobeerd om het op te lossen.	Je probeert zelf een oplossing te vinden en weet dat je online hulp kunt krijgen. Bijvoorbeeld: je vraagt de ICT-dienst van je bedrijf om via remote desktop mee te kijken naar een oplossing van je computerprobleem.	Je analyseert het probleem en gebruikt bewust hulpmiddelen om het op te lossen. Bijvoorbeeld: je gebruikt de kennisbank of AI om een foutmelding te begrijpen, past instellingen aan en controleert of alles weer werkt. Daarbij toets je oplossingen altijd op veiligheid en werkafspraken.

5. Probleemidentificatie en -oplossing

5.2 Behoeften identificeren en digitale oplossingen inzetten

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je merkt op dat een digitale tool kan helpen bij het maken van een schoolopdracht. Bijvoorbeeld: je gebruikt de magic AI tool van Canva om een werkstuk te maken en presenteren.	Je verkent verschillende digitale tools en probeert uit wat werkt voor jouw schoolopdracht. Bijvoorbeeld: voor het samenvatten van lesstof vergelijk je samenvattings AI-tools en kiest wat voor jouw doel het beste werkt.	Je kiest bewust digitale technologie die past bij het doel en de eisen van een opdracht. Je weegt af of AI meerwaarde heeft en houdt rekening met bijvoorbeeld kwaliteit, betrouwbaarheid, privacy, tijd en kosten. Bijvoorbeeld: je gebruikt een online enquête-tool om gegevens voor een project te verzamelen.
Samenleving	Je weet dat digitale technologie kan helpen bij een praktische probleem. Bijvoorbeeld: je gebruikt een navigatie-app om een route te vinden.	Je zoekt naar digitale oplossingen die een taak makkelijker maken. Bijvoorbeeld: je kiest een app om huishoudelijke uitgaven bij te houden.	Je kiest digitale tools die helpen om taken efficiënter of overzichtelijker te maken. Bijvoorbeeld: je kiest de beste app voor je administratie en richt die goed in. Je combineert tools (agenda + mail + bankapp) voor overzicht.
Beroep	Je herkent welke digitale tools nodig zijn voor je werk en kunt met hulp een passende keuze maken en toepassen binnen je werkomgeving. Bijvoorbeeld: Je weet niet goed hoe je een klantgesprek moet vastleggen, gebruikt het digitale klant dossier en vraagt een collega waar je welke informatie moet invullen.	Je kiest een digitale tool of AI-toepassing die helpt bij het uitvoeren van een werkproces. Je vergelijkt mogelijkheden op basis van wat de taak vraagt. Bijvoorbeeld: je merkt dat je agenda onoverzichtelijk wordt, kiest zelf een geschikte digitale agenda en gebruikt functies zoals kleurcodes, herinneringen of categorieën om meer structuur aan te brengen.	Je kiest passende digitale tools, automatiseert waar mogelijk en combineert systemen om je werkprocessen efficiënter te maken. Bijvoorbeeld: je merkt dat notulen vaak onvolledig of inconsistent zijn, gebruikt een digitale tool die automatisch meeschrijft tijdens de vergadering en werkt deze daarna gericht uit met hulp van AI tot een duidelijke samenvatting met actiepunten.

5. Probleemidentificatie en -oplossing

5.3 Creatief en kritisch digitale oplossingen ontwikkelen

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je volgt een aangereikte manier om met een digitale tool of AI een taak anders of beter uit te voeren. Bijvoorbeeld: op advies van je docent gebruik je de Canvas-app om een videoopdracht te maken en in te leveren.	Je probeert verschillende digitale tools of functies om een schoolopdracht beter uit te voeren. Je gebruikt AI om alternatieven te verkennen of een eerste versie te maken en beoordeelt wat bruikbaar is. Bijvoorbeeld: je combineert een presentatie met video of quiz.	Je ontwerpt een passende digitale oplossing en kiest bewust hoe je tools combineert. Bijvoorbeeld: je loopt vast bij het inloggen op MijnDeltion doordat accounts elkaar overlappen en bedenkt een digitale oplossing (zoals een andere browser of privévenster) om dit probleem te omzeilen.
Samenleving	Je gebruikt digitale tools en vraagt hulp om een behoefte zichtbaar te maken en een eenvoudig digitaal probleem op te lossen. Bijvoorbeeld: met hulp zet je meldingen van een WhatsApp-groep tijdelijk op stil zodat je minder pushmeldingen krijgt.	Je probeert verschillende digitale manieren om informatie te delen en ontdekt wat het beste werkt in een situatie. Bijvoorbeeld: in een drukke stad raak je een vriend kwijt en deel je je live locatie of stuurt een screenshot van je route om elkaar sneller terug te vinden.	Je bedenkt een digitale oplossing voor een probleem, kiest passende technologie en richt deze gebruiksvriendelijk in voor de doelgroep. Bijvoorbeeld: In een studentenhuus merk je dat er onduidelijkheid is over gezamenlijke kosten. Je kiest een app, richt deze in met categorieën en afspraken, zodat betalingen overzichtelijk worden en discussies worden voorkomen.
Beroep	Je past met hulp een digitale werkwijze aan en gebruikt beschikbare digitale middelen of AI om ideeën voor verbetering te krijgen. Bijvoorbeeld: met hulp gebruik je een vertaalapp en leert hoe je vaste zinnen opslaat of hergebruikt, zodat je sneller en duidelijker met een buitenlandse klant kunt communiceren.	Je probeert verschillende digitale tools om informatie te delen, overzicht te houden of samen te werken en ontdekt wat het beste werkt. Bijvoorbeeld: je wilt een klant iets duidelijk uitleggen en probeert een korte uitlegvideo of een online 3D-model om te zien wat het beste werkt.	Je bedenkt een digitale oplossing om een werkproces structureel te verbeteren en kiest bewust passende tools. Je denkt na over efficiëntie en gebruiksgemak. Bijvoorbeeld: je ontwikkelt met behulp van AI een prototype voor een nieuwe digitale werkwijze, test deze met collega's en verbetert de oplossing op basis van de resultaten.

5. Probleemidentificatie en -oplossing

5.4 Herkennen en aanpakken van digitale competentiebehoeften

Context	Beginner	Ontdekker	Toepasser
School	Je merkt dat je hulp nodig hebt bij het gebruik van een digitale tool. Je vraagt uitleg of zoekt een eenvoudige handleiding. Bijvoorbeeld: je merkt op dat je niet weet hoe je moet inloggen in Osiris en vraagt een klasgenoot om hulp.	Je zoekt zelf manieren om je digitale vaardigheden te verbeteren. Bijvoorbeeld: je bekijkt een tutorial over een nieuwe AI-functie, probeert deze uit en vergelijkt het resultaat met wat je zelf verwachtte.	Je werkt actief aan het verbeteren van je digitale vaardigheden en helpt ook anderen wanneer dat nodig is. Bijvoorbeeld: je leert via een tutorial hoe je met Copilot een eenvoudige agent kunt inzetten voor schooltaken en helpt medestudenten dit ook te gebruiken.
Samenleving	Je merkt dat je een digitale vaardigheid mist en vraagt hulp aan iemand in je omgeving. Bijvoorbeeld: je vraagt een vriend hoe je een QR-code kunt scannen.	Je zoekt zelf informatie om digitale vaardigheden te leren die je in het dagelijks leven nodig hebt. Bijvoorbeeld: je ontdekt hoe je via internet-bankieren een automatische betaling kunt instellen.	Je blijft jezelf ontwikkelen in het gebruik van digitale technologie en helpt anderen wanneer zij vragen hebben. Bijvoorbeeld: je gebruikt Copilot om brieven te verbeteren en legt een familielid uit hoe je dit veilig en zonder persoonlijke gegevens doet.
Beroep	Je merkt wanneer je digitale vaardigheden nog moet verbeteren om je stage/werkgoed uit te voeren en vraagt hulp. Bijvoorbeeld: je vraagt een collega hoe je in outlook een automatische mail reactie instelt.	Je zoekt zelf manieren om digitale vaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn voor je werk. Bijvoorbeeld: je bekijkt een instructievideo of handleiding om beter te leren werken met een programma dat op je stage/werk wordt gebruikt.	Je blijft actief werken aan je digitale ontwikkeling en ondersteunt collega's bij het verbeteren van hun digitale vaardigheden. Bijvoorbeeld: je leert een nieuwe toepassing in Excel te gebruiken en laat collega's zien hoe deze het werk makkelijker kan maken.

Digitale competenties van de student

(vrij naar DigComp 3.0 Digital Competence Framework for Citizens)

Colofon

Opdrachtgever

Deltion College – vanuit het Masterplan Basisvaardigheden

Ontwikkeling

De Deltion digi-wijzer is ontwikkeld door de expertisegroep digitale vaardigheden van Deltion College, in samenwerking met onderwijsprofessionals en de onderzoekswerkplaats.

Totstandkoming

De digi-wijzer is ontstaan vanuit de behoefte om digitale vaardigheden van studenten concreet, herkenbaar en toepasbaar te maken in het onderwijs. Bij de ontwikkeling is gebruikgemaakt van onderzoek naar de ervaringen, behoeften en knelpunten van studenten en docenten binnen het mbo. De digi-wijzer vormt een praktische vertaling van internationale raamwerken naar de dagelijkse onderwijspraktijk van Deltion.

Doel van het document

De digi-wijzer ondersteunt opleidingen bij het ontwikkelen en inzetten van digitale competenties van studenten, zodat zij beter kunnen functioneren op school, in de samenleving en in hun toekomstige beroep.

Bronkaders

DigComp 2.2

DigComp 3.0 (Digital Competence Framework for Citizens)

Kerdoelen voortgezet onderwijs (SLO)

Expertisegroep digitale vaardigheden

Versie en datum

Versie: 1.2

Datum: 23-09-2026